BT Group

In partnership with AbilityNet

Geiriadur digidol – deall jargon technegol

Mae'r byd digidol yn cyflwyno iaith newydd sbon. O botiau i chwilotwyr, cwcis i faleiswedd, byddwch yn dod ar draws llawer o eiriau ac ymadroddion a allai fod yn anghyfarwydd iawn i chi.

Felly, beth maen nhw i gyd yn ei olygu? Gyda'r chwalwr jargon hwn, byddwn yn eich helpu i ddeall y termau technegol mwyaf cyffredin. Dros amser, byddwch yn magu'r hyder a'r wybodaeth i wneud y defnydd gorau o'ch amser ar-lein: ac ymhen dim, byddwch yn siarad am dechnoleg yn rhugl.

Mae gan unrhyw air mewn diffiniad sydd mewn testun trwm ei ddiffiniad ei hun yn y rhestr.

4G

4G yw pedwaredd genhedlaeth technoleg ffonau symudol i'w gwneud yn haws cael mynediad i'r **rhyngrwyd** ar eich ffôn symudol, llechen neu liniadur.

5G

Pumed genhedlaeth technoleg gellog. Dyluniwyd hyn i gynyddu cyflymder eich rhyngrwyd ar eich ffôn symudol pan na fydd gennych wasanaeth wi-fi.

AI

Mae deallusrwydd artiffisial (DA) yn defnyddio cyfrifiaduron a pheiriannau i ddynwared galluoedd datrys problemau a gwneud penderfyniadau'r meddwl dynol.

Adnewyddu / ail-lwytho

Gall helpu'r cyfrifiadur gysylltu â'r wefan os na fydd yn llwytho'n gywir.

All-lein

Gweithio ar ddyfais heb gysylltiad **rhyngrwyd**.

Allwedd ddigidol / ddiogel

Lefel ychwanegol o ddiogelwch, a ddefnyddir yn aml gyda bancio ar-lein. Bydd yn helpu i'ch diogelu rhag twyll.

Amgryptio

Data wedi'i amgodio sy'n fwy diogel. Gall helpu i atal eich gwybodaeth breifat rhag cael ei dwyn.

Android

System weithredu ar gyfer ffonau symudol a llechi.

Ap

Mae Ap yn dalfyriad o 'application'. Mae'r rhain yn **rhaglenni** y gallwch eu **lawrlwytho** ar **ffôn clyfar** neu **lechen** i'ch helpu i wneud tasgau, neu ar gyfer adloniant.

Ar-lein

Gweithio ar ddyfais pan fyddwch wedi cysylltu i'r **rhyngrwyd**.

Awtolanw

Mae Awtolanw yn offer llenwi ffurflenni, adfer ffurflenni, pytiau testun ac awtomeiddio mewn un lle. Mae'n eich galluogi i ychwanegu data sydd eisoes wedi'i gofnodi ar-lein yn awtomatig.

Band eang

Defnyddir hyn fel arfer i ddisgrifio cysylltiad cyflymder uchel i'r **rhyngrwyd**.

Basged siopa

Yn union fel basged go iawn, rydych yn ychwanegu'r eitemau yr ydych am eu prynu ar-lein i fasged siopa.

Bin ailgylchu

Dyma lle mae dogfennau'n mynd pan fyddwch yn eu dileu ar eich cyfrifiadur. Gellir eu hadfer os byddwch yn newid eich meddwl.

Byg meddalwedd

Camgymeriad neu nam ym **meddalwedd** cyfrifiadur sy'n golygu nad yw'n gweithio fel y dylai.

BT Group

In partnership with AbilityNet

Geiriadur digidol – deall jargon technegol parhad

Caledwedd

Rhannau ffisegol cyfrifiadur, er enghraifft bysellfwrdd neu fonitor.

Cod pas

Y dull a ddefnyddir i gael mynediad i'ch dyfais neu gyfrif ar-lein. Efallai y bydd cyfres o rifau, patrwm clo sgrin, ôl bysedd neu adnabod wyneb i roi mynediad i'ch dyfais neu i gyfrif ar-lein.

Cod QR

Cod Ymateb Cyflym (Quick Response Code). Yn debyg mewn ymddangosiad i god bar, mae'n storio gwybodaeth lawn y wefan. Gellir ei sganio gyda chamera ffôn clyfar i agor gwefan. Mae'n edrych fel hyn:

Cof

Pan fydd y ddyfais yn storio ei holl wybodaeth. Fel eich cof eich hun, mae'n cofio pethau.

Cwci

Ffeiliau bach sy'n cael eu gosod ar eich cyfrifiadur gan wefannau y byddwch yn ymweld â nhw. Maent yn cofio gwybodaeth am eich ymweliad, er enghraifft eich dewis iaith.

Cwmwl

Mae hyn yn eich galluogi i gadw a chael mynediad i'ch ffeiliau drwy'r **rhyngrwyd** ar unrhyw ddyfais sydd gerllaw.

Cyfrifiadur bwrdd gwaith

Cyfrifiadur nad yw'n gludadwy.

Cyfrinair

Yn eich galluogi i gael mynediad i gyfrifon ar-lein. Ar gyfer rhai gwefannau/cyfrifon bydd angen cyfrineiriau o hyd penodol ac sy'n cynnwys nodau penodol bysellfwrdd – er enghraifft priflythyren, rhif a nod, e.e., Gwefan.01".

Data / gwybodaeth bersonol

Gwybodaeth sy'n gysylltiedig â chi, er enghraifft manylion cerdyn credyd, manylion banc, cyfeiriadau neu rif ffôn.

Data symudol

Mae hyn yn galluogi eich dyfais symudol i gael mynediad i'r **rhyngrwyd** heb orfod cysylltu â wi-fi. Byddwch yn talu am hyn fel rhan o'ch contract ffôn symudol. Pan fyddwch dramor, efallai y codir mwy arnoch i ddefnyddio hyn, felly gwnewch yn siŵr eich bod wedi'i droi i ffwrdd pan fyddwch i ffwrdd, oni bai eich bod yn barod i dalu mwy.

Dogfen

Ffeil (e.e., llythyr) sydd wedi'i chreu a'i chadw ar gyfrifiadur neu liniadur: tebyg i ddogfen all-lein.

Dyfais

Yr offer rydych yn ei ddefnyddio i gael mynediad i'r **rhyngrwyd** a gweithio'n ddigidol h.y., cyfrifiadur, ffôn symudol, gliniadur.

Dyfais glyfar

Offer ffisegol a ddefnyddir i gael mynediad i'r rhyngrwyd, er enghraifft **ffôn clyfar**, **gliniadur** neu **lechen**.

E-bost

Ffordd o anfon negeseuon a ffeiliau yn electronig (am ddim!).

Eicon

Delwedd fach y gallwch glicio arni i agor ap, ffeil neu ddarn o **feddalwedd**.

Enw defnyddiwr

Enw unigryw sy'n adnabod rhywun ar-lein.

Ffenestr naid

Ffenestr ychwanegol neu dab sy'n ymddangos, fel arfer pan fyddwch ar wefan.

Ffolder Sothach / Ffolder

Ffolder ar gyfer negeseuon e-bost diangen yn bennaf, a allai gynnwys sgamiau.

Ffôn clyfar

Dyfais symudol y gellir ei defnyddio i gael mynediad i'r **rhyngrwyd**. Mae iPhone yn un enghraifft.

Ffont

Dyma sut mae testun yn edrych. Er enghraifft: **Dyma rywfaint o destun mewn un ffont**. Dyma rywfaint o destun mewn ffont arall.

Ffrydio

Gwrando ar gerddoriaeth neu wylio fideos ar-lein pan fyddwch wedi cysylltu â'r **rhyngrwyd.**

Firws

Math o **faleiswedd** sy'n gallu lledaenu i gyfrifiaduron eraill. Fel salwch go iawn, gallai atal eich cyfrifiadur rhag gweithio'n gywir.

Gliniadur

Cyfrifiadur cludadwy gyda sgrin a bysellfwrdd wedi'u hymgorffori. Gellir ei blygu yn ei hanner er mwyn ei wneud yn haws ei gario.

Gosod

Rhoi rhywbeth fel **meddalwedd** yn eich dyfais e.e. lawrlwytho ap.

Geiriadur digidol – deall jargon technegol parhad

Gosodiadau preifatrwydd

Mae hyn yn galluogi i chi reoli pwy sy'n gweld neu'n rhannu eich gwybodaeth. Mae'r rhain yn aml yn ymddangos pan fyddwch yn mynd i wefan am y tro cyntaf.

Gwedan

Tudalen ar-lein sy'n cynnwys gwybodeath (newyddion, tywydd, canlyniadau chwaraeon, lleoliadau gwylia).

Gwe-rwydo (phishing)

Math o **sgâm** a allai geisio eich twyllo i rannu **gwybodaeth bersonol** neu drosglwyddo arian.

Gwrthfirws

Meddalwedd diogelwch sy'n helpu i ddiogelu eich cyfrifiadur rhag **firysau** ar-lein.

Haciwr

Rhywun sy'n sicrhau mynediad i gyfrifiaduron neu gyfrifon ar-lein heb ganiatâd y perchennog.

Hanes

Cofnod o'r holl wefannau rydych wedi ymweld â nhw ar y **rhyngrwyd**.

HTTP

Protocol Trosi Hypertestun. Mae'r llythrennau hyn yn ffurfio rhan o **URL** neu gyfeiriad gwefan h.y., https://www.google.co.uk

Hyperddolen / Dolen

Dolen i gyfeiriad gwefan y gallwch glicio arno, sy'n mynd â chi'n uniongyrchol i dudalen gwe/cynnwys arall ar-lein. Yn aml wedi'i danlinellu ac mewn lliw gwahanol (er enghraifft glas).

iOS

System weithredu a ddyluniwyd gan Apple ar gyfer eu ffonau symudol a'u llechi.

Lawrlwytho

Cadw ffeil i'ch dyfais o wefan.

Llais-rwydo (vishing)

Sgam sy'n digwydd dros y ffôn.

Llechen

Cyfrifiadur cludadwy heb fysellfwrdd ffisegol. Yn hytrach, mae'r bysellfwrdd yn ymddangos ar y sgrin.

Llygoden

Dyfais fach, sy'n symud y cyrchwr i wahanol leoedd ar y sgrin.

Llwytho

Postio rhywbeth ar y rhyngrwyd, er enghraifft, postio ffotograff ar Facebook.

Maleiswedd

Mae hyn yn disgrifio pob math o **feddalwedd** a gynlluniwyd i ymosod neu amharu ar ddyfais e.e. **firysau** a **meddalwedd wystlo**.

Meddalwedd

Rhywbeth y gallwch ei **lawrlwytho** a'i osod ar eich cyfrifiadur sy'n cyflawni tasg neu swyddogaeth benodol.

Meddalwedd wystlo

Maleiswedd sy'n eich rhwystro rhag cael mynediad i ffeiliau nes y byddwch yn talu arian i'r haciwr.

Mewngofnodi

I fewngofnodi i wefan neu ddyfais gyda'ch manylion eich hun.

Monitor

Y rhan o'r cyfrifiadur rydych yn edrych arni. Yn debyg i deledu, mae'n dangos y wybodaeth ar y sgrin.

Mur gwarchod

Meddalwedd sy'n darparu diogelwch rhag **ymosodiadau seiber**. Gellir lawrlwytho fersiwn sylfaenol am ddim.

Nod tudalen

Yn eich galluogi i gadw gwefan fel y gallwch ddychwelyd ati'n ddiweddarach, fel nod tudalen mewn llyfr.

Pad cyffwrdd / pad tracio

Mae'n cyflawni swyddogaeth debyg i **lygoden** ac mae wedi'i ymgorffori mewn gliniadur. Mae'n galluogi i chi symud y cyrchwr o amgylch y sgrin.

PC

Cyfrifiadur Personol

Peiriannu cymdeithasol

Pan fydd sgamiwr yn ceisio eich twyllo drwy eich manipiwleiddio, ceisio sicrhau eich ymddiriedaeth drwy chwarae ar eich emosiynau a'ch caredigrwydd.

Peiriant chwilio

Gwefan a ddefnyddir i ddod o hyd i wybodaeth ar y **rhyngrwyd**. Mae Google yn un enghraifft.

Podlediad

Mae podlediad yn fersiwn sain yn unig o raglen, fel sioe radio.

Porwr

Mae hyn yn caniatáu i chi edrych ar wefannau ar y **rhyngrwyd**. Mae enghreifftiau yn cynnwys Google Chrome neu Microsoft Edge.

Prosesydd

Darn o galedwedd sy'n galluogi eich cyfrifiadur i ryngweithio gyda'i gymwysiadau a rhaglenni sydd wedi'u gosod – meddyliwch amdano fel ymennydd y cyfrifiadur.

Rheolaeth rhieni

Gosodiadau sy'n galluogi rhieni i ddewis pa gynnwys y gall neu na all eu plant gael mynediad ato neu ei weld ar-lein.

BT Group

In partnership with AbilityNet

Geiriadur digidol – deall jargon technegol parhad

Rhwydweithiau cymdeithasol

Mae Facebook, Twitter ac Instagram yn enghreifftiau o rwydweithiau cymdeithasol: gwefannau sy'n eich galluogi i siarad â phobl a rhannu ffotograffau neu fideos.

Rhyngrwyd

Un rhwydwaith enfawr a ddefnyddir i storio a symud gwybodaeth. Fel llyfrgell fawr.

Sbam

Negeseuon **e-bost** neu negeseuon diangen o ffynonellau nad ydych yn ymddiried ynddynt.

Sgam

Pan fydd rhywun yn ceisio eich twyllo i roi eich **data personol**, er enghraifft eich manylion banc.

Sgamiwr

Unigolyn sy'n cyflawni **sgâm**.

Sgrôl / Sgrolio

Y weithred o symud testun neu graffigwaith ar y sgrin. Gallwch symud eich llygoden neu fys (yn ddibynnol ar eich dyfais) i fyny, i lawr neu ar draws i edrych ar wahanol rannau ohono.

SMS-rwydo (smishing)

Pan fydd **sgamwyr** yn anfon neges destun (neu SMS) gan honni eu bod yn rhywun nad ydyn nhw.

Symbol clo clap

I'w gweld fel arfer yn y bar cyfeiriadau sy'n dangos gwefan, mae'n golygu bod gennych gysylltiad diogel.

System Weithredu

Mae'n rheoli **meddalwedd** a chaledwedd cyfrifiadur (gan gynnwys cof a'r defnydd o apiau).

Tab

Wrth chwilio ac edrych ar dudalennau ar-lein, bydd gan bob un ei 'tab' ei hun. Gallwch gael llawer o dabiau gwahanol ar agor ar unwaith.

Trol

Rhywun sy'n postio sylwadau sarhaus neu anghwrtais ar-lein.

Twyll

Fel twyll all-lein, hyn yw pan fydd rhywun yn dynwared rhywun arall i gael gwybodaeth bersonol (er enghraifft manylion banc) yn anghyfreithlon.

URL

Lleolydd Adnoddau Unffurf (Uniform Resource Locator). Enw arall ar gyfeiriad gwefan (e.e. www.google.co.uk).

Ymosodiad maleisus

Ymgais gan **sgamiwr** i osod firws ar eich cyfrifiadur.

Ymosodiad seiber

Ymosodiad digidol sy'n targedu dyfeisiau digidol.

Wi-fi

Eich cycylltu'n ddi-wifr i'r **rhyngrwyd** drwy gysylltiad band eang.

Dolenni i ddysgu pellach

Rydyn ni'n gwerthfawrogi bod y geiriau hyn yn gallu swnio fel iaith hollol wahanol pan fyddwch yn eu clywed am y tro cyntaf. Ewch drwy'r ymadroddion hyn gyda'ch cynorthwyydd digidol a bydd yn teimlo'n llai trwm o lawer, a chofiwch bod modd i chi gyfeirio'n ôl unrhyw bryd.

I gael rhagor o wybodaeth am y jargon yma ac ymadroddion defnyddiol eraill, cliciwch y ddolen hon neu deipio'r cyfeiriad yn eich porwr gwe https://www.digitalunite.com/computer-basics/getting-started/computer-terms-and-internet-jargon